

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>

УДК 330.341:94

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

INNOVATION POLICY OF UKRAINE IN THE POSTWAR PERIOD

Яцкевич Інна Володимирівна

доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0210-6135>

Yatskevych Inna

Odessa Polytechnic National University

У роботі зазначено, що інноваційна політика України є основою перспективної економічної політики та найважливішим інструментом реалізації інвестиційного спрямування держави у повоєнний період. Визначено, що інноваційна політика держави у повоєнний період – це комплексна реалізація стратегічних пріоритетів інноваційного відновлення та розвитку економіки країни у секторах та регіонах, збалансованого з інтелектуальним потенціалом та виробничими ресурсами регіонів на базі знань та інновацій. Досліджено глобальний інноваційний індекс України за 2019–2022 рр., який довів, що інноваційний розвиток України у повоєнний період, сприяє форсуванню нових й креативних ідей, які матимуть вирішальне значення для забезпечення економічного зростання країни, відновлення інфраструктури та можуть бути конкурентоспроможними на світовому рівні. У роботі визначено мета державної інноваційної політики, цілі, напрями й зміст інвестиційної стратегії у повоєнний період. Визначено роль і цілі Національного фонду досліджень України відповідно до інноваційної політики у повоєнний період та його взаємодію з вищими навчальними закладами й ініціативними особами «з креативним мисленням» / новаторами. У роботі обґрунтовано, що у повоєнний період розвиток підприємницької діяльності у різних регіонах України буде нерівномірним, що сприяє створенню інноваційних кластерів, з урахуванням потенціалу регіону.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, кластер, Національний фонд досліджень України, стратегія, повоєнний період.

The purpose of this study is to identify the main instruments of innovation policy in the post-war period for designating an investment strategy for economic recovery in terms of improving the innovation policy of Ukraine. The paper states that the innovation policy of Ukraine is the core basis of a promising economic policy and the most important tool for implementing the investment direction of the state in the post-war period. It is determined that the innovation policy of the state in the post-war period is a comprehensive implementation of the strategic priorities of innovative recovery and development of the country's economy in sectors and regions, balanced with the intellectual potential and production resources of the regions based on knowledge and innovation. The paper studies the global innovation index of Ukraine for 2019–2022, which substantiated that the innovative development of Ukraine in the post-war period contributes to boosting new and creative ideas that will be crucial for ensuring the country's economic growth, restoring infrastructure and being competitive at the global level. The paper defines the goals of the state innovation policy, the goals, directions and content of the investment strategy in the post-war period in accordance with the industry and regional profile based on experience and innovation. The role and goals of the National Research Foundation of Ukraine in accordance with the innovation policy in the post-war period and its interaction with higher educational institutions and initiative persons "with creative thinking" / innovators are determined. The paper substantiates that in the post-war period, the development of entrepreneurial activity in different regions of Ukraine will be uneven, which is associated with military operations and contributes to the creation of innovative clusters, taking into account the potential of the region, which is an integral system of enterprises and organizations for the production and consumption of a finished innovative product. which includes the entire innovation chain from the development of a fundamental scientific idea to the production and distribution of finished products, as well as a system of close ties between firms, their suppliers and customers, as well as knowledge institutions that promote innovation.

Keywords: innovations, innovation policy, cluster, National Research Foundation of Ukraine, strategy, post-war period.

Постановка проблеми. Економіка України має яскраво виражений експортно-орієнтований характер. У поєднанні з відсутністю або незначною кількістю власних сировинних ресурсів, демографічним старінням населення, недостатньою кількістю власних інженерно-технічних кадрів, – ці тенденції суттєво впливають на створення безпеки та суверенітету держави, конкурентоспроможність українського виробництва у сучасному світі.

Стратегічною перевагою України у післявоєнний період є розвиток інноваційної складової. Так, широкий спектр наукових досліджень, вміння практично застосувати комерціалізацію інноваційних результатів, кваліфікаційні кадри сприяють інноваційному розвитку країни, що відповідає ідеології стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [1].

Інноваційна політика України є основою перспективної економічної політики та найважливішим інструментом реалізації інвестиційного спрямування держави у повоєнний період.

У повоєнний період інноваційна діяльність України має інтегруватися з інвестуванням в інноваційні процеси на основі реалізації інноваційної політики. Ця політика має активізувати інновації та реалізовувати системні інструменти модернізації економіки в умовах кризи, на базі фундаментальних положень економічної науки та активізації внутрішніх і зовнішніх факторів соціально-економічного розвитку країни при взаємодії із європейською інноваційною екосистемою.

Так, Європейська комісія розпочала акцію у розмірі 20 мільйонів євро на підтримку українського інноваційного співтовариства. Європейська інноваційна рада у 2022 році [2], збільшила обсяги підтримки інноваційних високотехнологічних стартапів від 200 до 60000. Крім того, Європейська інноваційна рада буде надавати нефінансову підтримку у вигляді бізнес-консультацій та посередництва. Ця нефінансова підтримка допоможе українським новаторам взаємодіяти з європейською інноваційною екосистемою, знайти нові виходи на світові ринки та надасть можливість користуватися європейськими інструментами фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам інноваційної політики держави в Україні приділено багато наукових наробок вітчизняних вчених. Значний вклад у вивчення цієї проблеми внесли наступні науковці: В. Вовк, В. Гевко, Ж. Говоруха, Гончарук І.,

Т. Гринько, В. Зянько, А. Козлова, Л. Лебедева, О. Луцків, І. Терещенко, Р. Топіна, Н. Юрчук [3–12] та ін. Крім того багато інших авторів проводили дослідження з цього напрямку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відповідно до аналізу наведених досліджень вже досить значна кількість авторів працювала над окресленим колом питань. Проте, сучасна ситуація в Україні окреслює нові умови й підходи щодо формування інноваційної політики у державі та потребує удосконалення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою наведеного дослідження є визначення основних інструментів інноваційної політики України у післявоєнний період за окреслення інвестиційної стратегії відновлення економіки в аспекті покращення інноваційної політики України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційна політика держави у повоєнний період – це комплексна реалізація стратегічних пріоритетів інноваційного відновлення та розвитку економіки країни у секторах та регіонах, збалансованого з інтелектуальним потенціалом та виробничими ресурсами регіонів на базі знань та інновацій.

Так, глобальний інноваційний індекс (GII), який ранжує світові економіки відповідно до їх інноваційних можливостей, складається близько з 80 показників, згрупованих за входами та результатами інновацій, GII спрямований на те, щоб охопити багатовимірні аспекти інновацій [13].

У 2021 році трійка лідерів серед інноваційних економік за рівнем доходів має наступний вигляд:

- з високими доходами – Швейцарія, Швеція, Сполучені Штати Америки;
- із доходом вище середнього – Китай, Болгарія, Малайзія;
- із доходом нижче середнього – В'єтнам, Індія, Україна;
- малозабезпечені – Руанда, Таджикистан, Малаві.

Україна посідає 49-те місце серед 132 економік, 76-е місце по запровадженню інновацій, що нижче, ніж торік, але вище, ніж у 2019 р., табл. 1 [14].

37 місце за результатами інноваційної діяльності. Ця позиція така ж, як у минулому році, але нижча, ніж у 2019 році.

Виходячи із вище наведеного можна зазначити, що інноваційний розвиток України у повоєнний період, сприяє форсуванню нових і креативних ідей, які матимуть вирішальне

Таблиця 1

Рейтинг України (2019–2021 рр.)

Роки	GII	Інноваційні ресурси	Результати інновацій
2021	49	76	37
2020	45	71	37
2019	47	82	36

значення для забезпечення економічного зростання країни, відновлення інфраструктури та бути конкурентоспроможними на світовому рівні.

У післявоєнний період інноваційна політика повинна здійснюватися з метою досягнення довгострокових соціально-економічних цілей та завдань відтворення високоякісного основного капіталу шляхом обґрунтування цільового прогнозу науково-технологічного розвитку і застосування комплексної методології розробки державних програм, інвестиційних та інноваційних проєктів та програм, у системній єдності з ринковими економічними механізмами формування сприятливого інноваційного клімату країни та державного стимулювання інвестиційних процесів у різних секторах, з урахуванням потреб ринку та безпеки країни.

Представники влади у післявоєнний період повинні оптимізувати структуру інноваційної системи і прогресивні форми розвитку ринкових інститутів та формування фондового ринку для трансформації фінансових засобів в інвестиції з метою розвитку регіональної інноваційної інфраструктури, що забезпечує реалізацію механізмів ринкової інноваційної діяльності у регіонах країни. Державна і регіональна політика країни у повоєнний період має створювати рамкові умови функціонування економіки задля забезпечення інноваційного розвитку. Це стосується питань оподаткування, державних закупівель високотехнологічної продукції, технічного регулювання, захисту інтелектуальної власності, механізму створення військової безпеки країни.

Головною метою державної політики у післявоєнний період з розвитку інноваційної діяльності є формування економічних умов для виведення на ринок конкурентоспроможної інноваційної продукції на користь реалізації стратегічних державних пріоритетів, з урахуванням специфіки розвитку регіонів та з перспективою впровадження / реалізації їх на світовому рівні. Таким чином, у якості системи

довгострокових соціально-економічних цілей інноваційного розвитку у післявоєнний період України можна виокремити наступні:

- підвищення якості життя населення та формування соціально-наукової спільноти;
- забезпечення економічного зростання та формування інформаційно-інноваційного типу економіки;
- розвиток інтелектуального середовища, фундаментальної науки, освіти, культури;
- створення сприятливої законодавчо-правової системи та інноваційного клімату;
- підтримка масового інноваційного ентузіазму при впровадженні та реалізації стартапів;
- формування нового рівня державно-приватного партнерства на основі взаємовигідних умов;
- забезпечення оборони та безпеки інноваційного розвитку країни.

Для реалізації соціально-економічних цілей інноваційного розвитку, у довгостроковому прогнозуванні слід сформувати стабільну систему цілепокладання, підсистему завдань для кожної мети з механізмами її вирішення, дорожні картки за термінами досягнення конкретних результатів та очікуваного ефекту як за обсягами комерційної прибутковості та конкурентоспроможності, так і за параметрами загальнодержавної, бюджетної та соціально-економічної ефективності. Таким чином, реалізація цих цілей сприяє формуванню збалансованості довгострокових комплексних прогнозів науково-технічного прогресу та соціально-економічного розвитку з наявними в Україні інтелектуальними, фінансовими, природними, технічними ресурсами та зовнішніми взаєминами.

Реалізація стратегічних цільових прогнозів та програмних розробок інноваційної політики з метою здійснення відновлення української економіки у повоєнний період розглядається у системній та узгодженій єдності з виділенням провідних напрямів та досягненням збалансованості економіки країни.

У рамках цього напрямку належить розробити збалансовану інвестиційну стратегію відновлення економіки у післявоєнний період на інноваційний шлях розвитку та визначити інвестиційні пріоритети диверсифікації промисловості у галузевому та регіональному розрізах на базі досвіду та інновацій. Ця стратегія не повинна суперечити стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, а буди удосконаленою відповідно до положення повоєнних дій.

Основними цілями даної інвестиційної стратегії у повоєнний період мають бути:

- формування пріоритетних напрямів щодо безпеки країни й розвитку регіонів та створення пріоритетних ринків;
- модернізація взаємовідносин між наукою та економікою, з рахуванням обмеженості регіональних ресурсів та світових стандартів;
- удосконалення інструментів рамкових умов для інновацій, які забезпечують стимул для здійснення інноваторства, дозволяючи отримувати вигоду зі своїх інновацій та перешкоджають незаконному поширенню ідей.

Проаналізувавши досвід багатьох країн (Японія, Греція, Німеччина та ін. країни) які пережили воєнні дії (агресію), показує, що для реалізації інноваційної політики у післявоєнний період формувався спеціальний координуючий та організаційно-керуючий інститут, який «уловлював технологічні віяння» та сприяв їх реалізації. Таким чином, в Україні, для реалізації інноваційної політики, рекомендується переорієнтувати діяльність Національного фонду досліджень України (далі – Фонд) [15].

Фонд є спеціальним інструментом реалізації державної політики, за допомогою якого здійснюється фінансування заходів, спрямованих на всебічний розвиток української науки як основного чинника економічного зростання держави. Діяльність фонду спрямована на створення сприятливих умов для максимальної реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, що ґрунтуються на принципах конкурентності та наукового лідерства.

Основними цілями Фонду є:

- стимулювання фундаментальних та прикладних наукових досліджень, розвитку національного дослідницького простору та його інтеграції до світового дослідницького простору;
- розбудова дослідницької інфраструктури в Україні та її інтеграція до світової дослідницької інфраструктури;

– сприяння налагодженню науково-технічного співробітництва між науковими установами, закладами вищої освіти та представниками реального сектора економіки і сфери послуг; міжнародному обміну інформацією та вченими, залученню учнівської та студентської молоді до наукової та науково-технічної діяльності; виробничо-орієнтованим (галузевим) науковим установам шляхом організації конкурсів за запитом центральних органів виконавчої влади або інших замовників, за умови надання такими центральними органами виконавчої влади або замовниками відповідних коштів;

– популяризація наукової і науково-технічної діяльності.

Водночас потрібно удосконалити її діяльність у таких напрямках як пошук, впровадження та реалізація результатів досліджень та розробок, доступність капіталів та державна підтримка; можливість реального захисту інтелектуальної власності та приватної власності загалом.

Необхідно на базі Фонду, в рамках стратегічних прогнозів розвитку регіонів, відродити науково-прогнозне обґрунтування інноваційного прогресу та її соціально-економічних результатів на короткостроковий та середньостроковий періоди, у якому обґрунтувати формування та розвиток інноваційних платформ щодо впровадження інновацій для зміцнення економічного та технологічного потенціалу та міжнародного авторитету України.

Одночасно необхідно здійснювати у розрізі регіонів та секторів економіки розробку інвестиційної схеми інвестування інноваційного розвитку та розміщення продуктивних сил на середньостроковий та довгостроковий періоди, що забезпечують збалансований розвиток науки, інновацій, праці, залучення ресурсів, внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

Застосування ринкових механізмів та інструментів, координацію та методи управління, організацію науки та інноваційних платформ, конкурентоспроможність та комерціалізацію інновацій покласти на Фонд або на інноваційні інститути, які розташовані по всіх регіонах України. Так, на Інститути Національної академії наук України [16].

Водночас, прогнозні показники мають бути переглянуті з урахуванням глобальної повоєнної кризи та доповнені новими індикаторами зростання, визначеними на основі критерію збалансованості інноваційної модернізації виробничих факторів із потребами в ресур-

сах, які доцільно застосовувати як контрольні показники.

Враховуючи вищевикладені факти можна визначити, що у повоєнний період необхідно здійснити перехід до інноваційного типу структурного відтворення в секторах реальної економіки на основі інтеграції наукового та інноваційного потенціалів, що зберігся, відновлення промисловості країни.

Таким чином, необхідно формувати інноваційні стратегії структурної трансформації промисловості та реалізацію довгострокової структурної політики на базі пріоритетного розвитку наукомістких виробництв. Головна мета якої є пріоритетний розвиток вітчизняної наукомісткої промисловості, здатної забезпечувати випуск конкурентоспроможної продукції для реалізації на світовому ринку.

Фонд має активізувати дослідження та розробки як фундаментальні, так і прикладні, створити ринок інновацій та венчурного капіталу, що можливо за рахунок вищих навчальних закладів та ініціативних осіб «з креативним мисленням» / новаторів.

Завданнями вищих навчальних закладів у воєнний та післявоєнний період є не лише підготовка кадрів, що відповідають вимогам часу, а й «інкубатор» для проведення фундаментальних та прикладних досліджень і розробок, а також місце для реалізації ідей ініціативних осіб у вигляді стартапів. Як наслідок, Фонд повинен брати участь у фінансуванні найбільш привабливих технологій та забезпечувати взаємодію вищих навчальних закладів з компаніями, іншими інноваційними / науково-дослідними інститутами та формувати державну підтримку найбільш цікавих проєктів відповідно до фондів з відновлення економіки України після війни (фонд відновлення майна та зруйнованої інфраструктури, фонд відновлення та трансформації економіки, фонд підтримки малого та середнього бізнесу) [17].

У процес розробки та реалізації інноваційної політики у повоєнний період мають бути залучені практично всі міністерства країни, які мають виробити загальну стратегічну концепцію інноваційного розвитку країни, а також формування цільових програм національної безпеки та розвитку країни. Таким чином, державна політика країни сприяє створенню сприятливого середовища для інноваційного розвитку шляхом:

– підтримки реформ вищих навчальних закладів з метою їхньої орієнтації на інновації;

– створення інкубаторів та підтримка ініціативних осіб щодо створення стартапів спільно з компаніями та науково-дослідними інститутами, роблячи їх більш орієнтованими на попит національного та міжнародного ринків;

– зниження податків та соціальних виплат з метою зменшення навантаження на компанії, які бажають взяти на себе (інноваційні) ризики;

– зниження бар'єрів виходу на ринки з високим потенціалом для інновацій;

– забезпечення доступу до венчурного капіталу, особливо для стартапів;

– удосконалення механізму захисту прав на інтелектуальну власність.

Слід зазначити, що у повоєнний період розвиток підприємницької діяльності у різних регіонах України буде нерівномірним, що пов'язано з воєнними діями (наприклад, Буча, Ізюм, Ірпінь, Маріуполь, Миколаїв). Така нерівномірність сприяє створенню інноваційних кластерів, які є цілісною системою підприємств і організацій з виробництва й споживання готового інноваційного продукту, що включає в себе весь інноваційний ланцюжок від розвитку фундаментальної наукової ідеї до виробництва та дистрибуції готової продукції, а також систему тісних зв'язків між фірмами, їх постачальниками і клієнтами, інститутами знань, що сприяють появі інновацій [18–21].

Інноваційний кластер формує певну систему поширення нових знань і технологій, забезпечує прискорення процесу трансформації винаходів в інновації, а інновацій у конкурентні переваги, розвиток якісних стійких зв'язків між всіма його учасниками [18–21].

У регіонах, що сильно постраждали, є передумова створення кластерів, з урахуванням його потенціалу. Так, наприклад, у Херсонській області є передумови щодо формування інноваційного територіального кластера за такими напрямками як енергія та навколишнє середовище, інформація та комунікації, авіація, виробництво та інженерія, транспорт та мобільність.

Висновки. Проведені дослідження щодо інноваційної політики України у післявоєнний період дало змогу визначити, що інвестиційна стратегія з відновлення економіки у післявоєнний період залежить від потенціалу регіон та конкретних потреб економіки. Представникам влади слід розглядати кілька елементів та загальних характеристик, які визначені на світовому ринку, як еталонні та використовуються:

1. Чітке бачення. Інноваційна стратегія повинна мати чітке бачення удосконалень, яких необхідно досягати, забезпечувати прозору структуру регулювання, стимулювання та визначати можливі траєкторії відповідно до цілей політики.

2. Опора на фактичні дані для виявленого збою у роботі ринкових механізмів. Стратегія має ґрунтуватися на динаміці, що спостерігається у приватному та державному секторах та має бути підготовлена на основі емпіричних даних, виявлення збоїв у роботі ринкових механізмів та інструментів вивчення можливостей.

3. Дієва координація. За наявності кількох ієрархічних рівнів політики – ефективність координації має важливе значення.

4. Відповідні часові рамки. Кожен етап з реалізації стратегії щодо відновлення економіки у післявоєнний період повинен мати період його виконання та очікуваний результат.

5. Еталонні цільові показники. Стратегія повинна мати цільові показники для порівняльної оцінки ефективності та прогресу (витрати, патенти, цитування, публікації та ін.).

6. План дій. Цільові показники ефективності повинні доповнюватися планами дій, у яких визначаються короткострокові заходи, основні етапи та показники прогресу, обов'язку, завдання, термін тощо.

7. Оцінка. Для забезпечення підзвітності та оцінки практичних і довгострокових результатів у здійсненні стратегії слід включити інструменти оцінки. Водночас, оцінка не тільки окремих заходів або інструментів політики, а й усього портфеля наукових досліджень або загальної системи наукових досліджень та інновацій.

Інвестиційна стратегія з відновлення економіки у післявоєнний період є ключовим стратегічним документом, що визначає бачення та цілі Уряду з розвитку інноваційної політики у сформованих умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кабінет Міністрів України «Розпорядження Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.06.2022).
2. EU sets up €20 million support for Ukrainian start-ups through European Innovation Council. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/IP_22_3533 (дата звернення: 25.06.2022).
3. Лебедева Л. В. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування. *Ефективна економіка*. 2014. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2664> (дата звернення: 25.06.2022).
4. Гевко В. І. Інноваційна політика держави як чинник соціально-економічного розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 136–143.
5. Говоруха Ж. А. Питання розвитку інноваційної діяльності підприємств України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 8 (74). С. 107–115.
6. Гончарук І. В. Підприємницька діяльність як інноваційна система розвитку виробництва біопалива. *Інноваційна економіка*. 2013. № 7. С. 155–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_7_37 (дата звернення: 25.06.2022).
7. Гринько Т. В. Проблеми формування концепції інноваційного розвитку промисловості України. URL: http://econindustry.org/arhiv/html/2013/63_16.pdf (дата звернення: 25.06.2022).
8. Козлова А. І. Етапи формування стратегій інноваційного розвитку в країнах ЄС. *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 82–85. URL: www.business-inform.net (дата звернення: 25.06.2022).
9. Юрчук Н. П., Вовк В. Ю., Топіна Р. П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концепції сталого розвитку економіки України. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 53–61.
10. Терещенко І. І. Інноваційна політика держави як фактор розвитку людини. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5959/1/10-1%285%29-5.pdf> (дата звернення: 25.06.2022).
11. Зянько В. В. Інноваційна політика як важіль розвитку інноваційного підприємництва. *Економіка розвитку*. 2005. №2 (34). С. 13–15.
12. Луцків О. М. Регіональна інноваційна політика: особливості формування та проблеми реалізації. *Регіональна економіка*. 2015. № 2. С. 153–162. URL: http://re.gov.ua/re201502/re201502_153_LutskivOM.pdf (дата звернення: 25.06.2022).
13. Глобальний інноваційний індекс. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/globalnyj-innovacijnyj-indeks-2021> (дата звернення: 25.06.2022).

14. Ukraine. Global Innovation Index 2021. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf (дата звернення: 25.06.2022).
15. Національного фонду досліджень України. URL: <https://nrfu.org.ua/> (дата звернення: 25.06.2022).
16. Національної академії наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Structure/Pages/default.aspx> (дата звернення: 25.06.2022).
17. В Україні запрацювали чотири фонди відновлення: що це і як допомогти. 2022.12 березня. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/12/683904/> (дата звернення: 25.06.2022).
18. Гоменюк М. О. Кластер як інноваційна форма територіального розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2019. Вип. 1. С. 76–81.
19. Варяниченко О. В. Формування інноваційних кластерів в Україні як інструмент розвитку та конкурентоздатності. *Науковий вісник НГУ*. 2011. № 3. С. 118–121.
20. Косач І. А. Функціонування кластерів в умовах сучасних економічних відносин. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 1. С. 125–128.
21. Кузьмін О., Жеруха В. Кластери як чинник економічного розвитку підприємств і територіальних утворень. *Економіка України*. 2010. № 2. С. 14–23.

REFERENCES:

1. Kabinet Ministriv Ukrainy (2019) «Rozporjadzhennja Pro skhvalennja Strateghiji rozvytku sfery innovacijnoji dijialnosti na period do 2030 roku» [Order on approval of the Strategy for the development of innovation for the period up to 2030]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (accessed 25 June 2022).
2. EU sets up €20 million support for Ukrainian start-ups through European Innovation Council [EU sets up € 20 million support for Ukrainian start-ups through the European Innovation] (2022). Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/IP_22_3533 (accessed 25 June 2022).
3. Lebedeva L. V. (2014) Suchasna innovacijna polityka derzhavy v Ukraini: problemy ta perspektyvy reformuvannja [Modern innovation policy of the state in Ukraine: problems and prospects of reform]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], no. 1. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2664> (accessed 25 June 2022).
4. Ghevko V. I. (2020) Innovacijna polityka derzhavy jak chynnyk socialjno-ekonomichnogho rozvytku [Innovative policy of the state as a factor of socio-economic development]. *Aghrosvit* [Agrosvit], no. 10, pp. 136–143.
5. Ghovorukha Zh. A. (2007) Pytannja rozvytku innovacijnoji dijialnosti pidpryjemstv Ukrainy [Issues of development of innovative activity of Ukrainian enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky* [Current economic problems], no. 8 (74), pp. 107–115.
6. Ghoncharuk I. V. (2013) Pidpryjemnyjka dijialnistj jak innovacijna systema rozvytku vyrobnyctva biopalyva [Entrepreneurial activity as an innovative system of biofuel production]. *Innovacijna ekonomika* [Innovative economy], no. 7, pp. 155–159. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_7_37 (accessed 25 June 2022).
7. Ghrynko T. V. (2013) Problemy formuvannja koncepciji innovacijnogho rozvytku promyslovosti Ukrainy [Problems of forming the concept of innovative development of Ukrainian industry]. Available at: http://econindustry.org/arihiv/html/2013/63_16.pdf (accessed 25 June 2022).
8. Kozlova A. I. (2013) Etapy formuvannja strateghij innovacijnogho rozvytku v krajinakh JeS [Stages of formation of strategies of innovative development in the EU countries]. *Biznes Inform* [Business Inform], no. 4, pp. 82–85. Available at: www.business-inform.net (accessed 25 June 2022).
9. Jurchuk N. P., Vovk V. Ju., Topina R. P. (2019) Innovacijno-investycijna dijialnistj jak osnova realizaciji koncepciji stalogho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Innovation and investment activities as a basis for implementing the concept of sustainable development of Ukraine's economy]. *Aghrosvit* [Agrosvit], no. 3, pp. 53–61.
10. Tereshhenko I. I. Innovacijna polityka derzhavy jak faktor rozvytku ljudyny [Innovative policy of the state as a factor of human development]. Available at: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5959/1/10-1%285%29-5.pdf> (accessed 25 June 2022).
11. Zjanjko V. V. (2005) Innovacijna polityka jak vazhilj rozvytku innovacijnogho pidpryjemnyctva [Innovation policy as a lever for the development of innovative entrepreneurship]. *Ekonomika rozvytku* [Development economics], no. 2 (34), pp. 13–15.
12. Luckiv O. M. (2015) Reghionaljna innovacijna polityka: osoblyvosti formuvannja ta problemy realizaciji [Regional innovation policy: features of formation and problems of implementation]. *Reghionaljna ekonomika* [Regional economy], no. 2, pp. 153–162. Available at: http://re.gov.ua/re201502/re201502_153_LutskivOM.pdf (accessed 25 June 2022).

13. Globalnyj innovacijnyj indeks [Global Innovation Index] (2021) Nacionalnyj repozytarij akademichnykh tekstiv. Available at: <https://nrat.ukrintei.ua/globalnyj-innovacijnyj-indeks-2021/> (accessed 25 June 2022).
14. Ukraine. Global Innovation Index 2021 [Ukraine. Global Innovation Index 2021] (2021). Available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf (accessed 25 June 2022).
15. Nacionalnogho fondu doslidzhenj Ukrainy [National Research Fund of Ukraine]. Available at: <https://nrfu.org.ua/> (accessed 25 June 2022).
16. Nacionalnoji akademiji nauk Ukrainy [National Academy of Sciences of Ukraine]. Available at: <https://www.nas.gov.ua/UA/Structure/Pages/default.aspx> (accessed 25 June 2022).
17. V Ukraini zapracjuvaly chotyry fondy vidnovlennja: shho ce i jak dopomogty [Four recovery funds have been launched in Ukraine: what it is and how to help] (2022) *Ekonomichna pravda* [Economic truth]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/12/683904/> (accessed 25 June 2022).
18. Ghomenjuk M. O. (2019) Klaster jak innovacijna forma terytorialnogho rozvytku [Cluster as an innovative form of territorial development]. *Naukovyj visnyk Mukachivskogho derzhavnogho universytetu* [Scientific Bulletin of Mukachevo State University], vol. 1, pp. 76–81.
19. Varjanychenko O. V. (2011) Formuvannja innovacijnykh klasteriv v Ukraini jak instrument rozvytku ta konkurentozdatnosti [Formation of innovation clusters in Ukraine as a tool of development and competitiveness]. *Naukovyj visnyk NGhU* [Scientific Bulletin of NMU], no. 3, pp. 118–121.
20. Kosach I. A. (2010) Funkcionuvannja klasteriv v umovakh suchasnykh ekonomichnykh vidnosyn [Functioning of clusters in modern economic relations]. *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine], no. 1, pp. 125–128.
21. Kuzjmin O., Zherukha V. (2010) Klasterij jak chynnyk ekonomichnogho rozvytku pidpryjemstv i terytorialnykh utvorenj [Clusters as a factor of economic development of enterprises and territorial entities]. *Ekonomika Ukrainy* [Ukraine economy], no. 2, pp. 14–23.